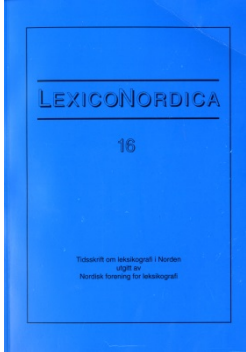

LexicoNordica

Forfatter:	Loránd-Levente Pálfi	
Anmeldt værk:	Jean Butler & Thomas Hoffmann (red.): <i>Gads leksikon om islam</i> . 1. udgave, 1. oplag. København: Gad 2008. 310 sider, ill., indb. Kr. 299,-.	
Kilde:	LexicoNordica 16, 2009, s. 359-369	
URL:	http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/lexn/issue/archive	

© LexicoNordica og forfatterne

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Søgbarhed

Artiklerne i de ældre LexicoNordica (1-16) er skannet og OCR-behandlet. OCR står for 'optical character recognition' og kan ved tegngenkendelse konvertere et billede til tekst. Dermed kan man søge i teksten. Imidlertid kan der opstå fejl i tegngenkendelsen, og når man søger på fx navne, skal man være forberedt på at søgningen ikke er 100 % pålidelig.

Loránd-Levente Pálfi

Jean Butler & Thomas Hoffmann (red.): *Gads leksikon om islam*. 1. udgave, 1. oplag. København: Gad 2008. 310 sider, ill., indb. Kr. 299,-

1. Indledning

Det er meget sjældent, at der udkommer et islamleksikon på dansk. Faktisk findes der kun et enkelt tidligere værk af slagsen, nemlig Jørgen Bæk Simonsens *Politikens Islamleksikon* (1. udg. 1994; 2. udg. 2001) på små 184 sider med luftig opsætning og mange billeder. Bæk Simonsens leksikon indeholder ca. 670 opslagsord (efter nærværende anmelders optælling), og andenudgaven er et uændret optryk.

Gads leksikon om islam, herefter GLI, er derfor en længe ventet udgivelse, som beriger den danske leksikonbestand i almindelighed og dansk fagleksikografi i særdeleshed. At ambitionsniveauet er højere end hos Bæk Simonsen, springer straks i øjnene: GLI er mere omfangsrigt (310 tætskrevne sider), og det er skrevet af et hold på 11 fagfolk, hvorimod Bæk Simonsen var ene mand om at skrive *Politikens Islamleksikon*. Antallet af artikler i GLI andrager ”mere end 600” (omslagets bagside).

At der er stor interesse for et islamleksikon i Danmark, fremgår bl.a. af den popularitet, Bæk Simonsens bog har nydt. Bogen er stort set uopdrivelig i dag. Den seneste udgave er for længst udsolgt fra forlaget, og bogen fås heller ikke på det antikvariske bogmarked. At den også er blevet oversat til svensk (*Islamlexikonet*, oversættelse og bearbejdning ved Jonas Otterbeck, Stockholm: Forum 1994, 260 sider, ill.) vidner ligeledes om en vis efterspørgsel – ikke alene i Danmark, men i Norden. Også den danske bibliotekarstand har vist stor interesse: Førsteudgaven blev i sin tid indkøbt af omkring 120 folkebiblioteker. Desuden taler antallet af anmeldelser og fordelingen af dem over en bred vifte af periodikatyper¹ også entydigt for sig: Et sådant værk appellerer bredt, og det er interessant for mange mennesker (bosat i Danmark) uanset socialt, sprogligt og/eller fagligt afgrænset tilhørsforhold.

¹ Bæk Simonsens leksikon blev i sin tid anmeldt i dagblade (fx *Politiken*; *Det Fri Aktuelt*), fagblade (fx *Folkeskolen*; *Gymnasieskolen*; *Præsteforeningens blad*), videnskabelige tidsskrifter (fx *Religionsvidenskabeligt Tidsskrift*; *Chaos*) samt ideologisk-politiserende tidsskrifter (fx det nationalistiske tidsskrift *Danskeren*).

Det vil blive spændende at se, om GLI vil nyde den samme eller endda en større succes. I den sammenhæng er det værd at huske på, at Bæk Simonsens leksikon er væsentligt mindre akademisk og altså i modsætning til GLI udelukkende konciperet til et lægt publikum – til ”hverdagsbrug”, som det hedder på en af de indledende sider. GLI’s målgruppe vender vi tilbage til senere.

2. Indhold og form

Om lemmaselektionen eller selektionskriterierne i GLI erfarer man intet. Heller ikke om stofafgrænsningen gives megen oplysning, og det, der gives, finder man i værkpræsentationen på omslagets bagside:

Gads leksikon om islam er et opslagsværk, der giver information, overblik og indsigt i historiske, religiøse, politiske, kulturelle og geografiske aspekter ved islam på både internationalt, regionalt og nationalt plan.

Et hurtigt gennemsyn af nogle bogstavintervaller bekræfter det ovenstående: Fokus er primært på historie/kulturhistorie, religion(s-videnskab) samt politik og samfund. Hertil kommer – med en lidt mindre vægtning – geografi. Men hvad med tekstkritik eller filologi i det hele taget? Som bagsidepræsentationen lader ane, og som det ved et hurtigt gennemsyn kan fastslås, er tekstkritikken stærkt underrepræsenteret. Det er aldeles kritisabelt ved et sådant værk og i øvrigt også ganske overraskende ved netop GLI, der ellers på alle de andre nævnte områder (særligt når det gælder emner inden for religion, historie/kulturhistorie og politik/samfund) forekommer at være ambitiøst og generøst.

Som det i de seneste mange år i Danmark af især CentLex-forskere (senest af fx Bergenholtz/Vrang 2004; 2005; 2006) jævnlige er blevet påpeget, fylder filologien ofte for meget i leksikografien (særligt når talen er om sprogordbøger hhv. kommunikationsrelaterede ordbøger). GLI er et pragteksempel på et leksikon – ganske vist en sagordbog hhv. en vidensrelateret ordbog – hvor filologien fylder for lidt. I det følgende vil der derfor hovedsageligt være fokus på den manglende repræsentation af den filologiske disciplin, som kaldes tekstkritik (på engelsk *textual criticism*, på tysk *Textkritik*) og som i øvrigt er beslægtet med det, som på engelsk kaldes *manuscript studies* (håndskriftskundskab) og med det, som på tysk kaldes *Editionsphilologie* (editionsfilologi).

Det er muligvis symptomatisk for nærorientalske studier, Mellemøsten-studier, arabistik, semitistik og lignende fag i dagens Danmark, at

fokus netop er på religion, politik/samfund (især nutidens) og historie/kulturhistorie (især moderne) frem for på filologi (særligt studier af oldtidssprogene), oldtid og overleveringshistorie, hvorfor discipliner som kodeologi (håndskrifts- og arkivkundskab), palæografi, sproghistorie og ikke mindst tekstkritik kraftigt forsømmes. Og man kan mene, at det kun er naturligt, at dette forhold afspejler sig i GLI's lemmabestand hhv. i lemmaselektionen. Fagfagligt såvel som leksikografifagligt er det imidlertid vanskeligt forsvarligt.

Islam er jo ikke alene "en religion, en politisk ideologi og et kulturhistorisk fænomen, formet og forvaltet af muslimer gennem århundred-er", som det hedder på omslaget. Islam er vel også – hvis ikke ligefrem først og fremmest – en overlevering manifesteret i et helligskrift, som kaldes Koranen; en tekst, som er blevet overleveret af mennesker gennem snart 1500 år. Hvordan forholder det sig med overleveringshistorien? Hvad findes der af håndskrifter? Hvilke er de ældst kendte tekstvidner? Og findes der egentlig en autoriseret Koran eller måske flere forskellige autoriserede Koraner i forskellige muslimske lande, ligesom vi i Danmark har en autoriseret Bibel? Hvem udgiver i givet fald denne/disse autoriserede udgave/udgaver? Er der tale om et selskab hhv. flere forskellige selskaber i den arabiske/muslimske del af verden? I Danmark er det som bekendt Det Danske Bibelselskab, der udgiver den autoriserede bibeloversættelse (som i øvrigt autoriseres af den til enhver tid siddende majestæt). Hvilken tekst eller hvilke tekster baseres i givet fald den/de i dag autoritative udgave/udgaver af Koranen på? Hvilken udgave er emnebehandlingen i GLI baseret på?

Ingen af disse eller lignende spørgsmål søges besvaret i GLI – end ikke tilnærmelsesvis. Man leder forgæves efter "afskrift", "Cairo-udgaven", "håndskrift", "kildeudgave", "overleveringshistorie", "overlevering", "samlehåndskrift", "skriftlærd", "skriftlærdom", "stemma", "tekstfamilie", "tekstkritik", "tekstoverlevering", "tekststadium", "tekstvidne", "udgave", "Zaid ibn Thabit" (Muhammeds sekretær) osv. i lemmaposition (inverterede lemmaformer inkluderet), og eftersom brugeren ikke har mulighed for at foretage hverken en fuldtekstsøgning (ved hjælp af et stikords-, emneords- og/eller navnerregister) eller en fritekstsøgning (ved hjælp af en medfølgende digital udgave på cd-rom), kan han/hun heller ikke lokalisere eventuelle sekundære eller perifere behandlinger af de nævnte emner eller blot omtaler *en passant*. Faktisk indeholder artiklen "Koranen" skrevet af Jørgen Bæk Simonsen i DSDE, dvs. *Den Store Danske Encyklopædi* (1994–2001), flere og mere præcise oplysninger af tekstkritisk relevans, end hvad der findes på de 310 sider i GLI. Det er mildest talt uheldigt. For det første pga. kon-

stellationen 'én leksikonartikel (artiklen i DSDE) vs. et helt leksikon (GLI)', for det andet fordi et fagleksikon af GLI-typen, når det gælder fagligt/videnskabeligt relevante spørgsmål, aldrig må være mindre informativt end et universalleksikon som DSDE, der er konciperet til en meget bred brugergruppe.

Tekstkritisk relevant information i GLI gives mestendels kun i artiklen **Koranens læsemåder**, men også her drejer det sig om yderst sparsom oplysning. I artiklen **Koranens sprog og retorik** nævnes Luxenberg (2000), som – interessant nok under pseudonym – har fremsat den dristige og omstridte hypotese, at Koranen oprindeligt er skrevet på syrisk-aramæisk og først senere er blevet oversat til arabisk; denne teori har givet anledning til megen debat i forskningen, og den er ikke alene fantastisk spændende, men først og fremmest tekstkritisk fantastisk relevant, hvorfor det er uforståeligt og beklageligt, at omtalen i GLI begrænser sig til blot en nævnelse *en passant*.

Det er muligt, at ingen af GLI-forfatterne har ekspertise i tekstkritik, og at tekstkritik ikke fylder meget på dagens pensumlister på Mellemøsten-studier, nærorientalske studier, arabistik, semitistik osv., men det er (meta)leksikografisk irrelevant. Det skal ikke afhænge af leksikografers kompetencer, interesser og/eller præferencer (eller for den sags skyld af pensumlister på universiteter), hvor megen information en given leksikonbruger kan få om dette eller hint emne i et givent leksikon. Mangler der ekspertise i leksikografens værksted, må der søges hjælp udefra. Det er muligt, at man i verden generelt ikke ved meget om Koranens overlevering hhv. overleveringshistorie, men det er ikke nogen fagligt acceptabel undskyldning, bl.a. fordi den strider imod et generelt, udbredt og alment accepteret påbud i alt videnskabeligt arbejde – kravet om systematik og grundighed. Der kan her henvises til kulturhistorikeren, folkloristen og etnologen Gudmund Schütte, der i en sådan grad forfægtede en systematisk og grundig fremgangsmåde i al videnskab, at han mente, faglitteratur burde udgives med ekspliciterede huller i emnebehandlingen. I forordet til Schütte (1926:10) hedder det således:

[Værkets] Hovedformaal er at byde et planmæssigt Udvalg med planmæssig Ordningsramme, og det gennemfører i Reglen Ordningen til de mindste Enkeltheder med jærnhård Følgestrængthed. Kan være, at Værkets positive Indhold ikke svarer til Rammen. [...] Jeg vover at paa-staa: hellere et Værk med rigtig Plan og mangelfuldt udfyldte Rubrikker, end et Værk med en uendelig Rigdom af saakaldt "solide" Kændsgærninger i kaotisk Uorden. Den rigtige Orden vil nemlig hurtig føre til, at Studiet sætter ind paa de rigtige Punkter og retter de mangelfulde Enkeltheder. Medens derimod det rige Kaos af saakaldt "solide" Kændsgærninger (!) altfor ofte vil vise sig at dække over Usoliditet i Bunden.

Havde en sådan eller en lignende praksis været anvendt i GLI, ville brugeren kunne slå op under ”tekstkritik” og her få at vide, at man i forskningen desværre endnu ikke ved meget om Koranens tekstoverlevering, om tekstvidnerne, om håndskrifterne osv., og – i givet fald – hvorfor det egentlig forholder sig sådan. Skyldes det måske, at forskere generelt ikke har haft gode vilkår at arbejde under, forstået på den måde, at de igennem tiderne helt konkret ikke har haft adgang til de gamle håndskrifter og andet materiale af tekstkritisk relevans?

Artiklen **Koranoversættelser** er fra en dansk brugers standpunkt utilfredsstillende eller i hvert fald utilstrækkelig. Siden det drejer sig om et dansk islamleksikon tiltænkt danske brugere, ville det have været velanbragt med en (udførlig) gennemgang af den danske koranoversættelsestradition. Ganske vist nævnes enkelte danske oversættelser i slutningen af artiklen, men kommentarerne til dem er meget sparsomme, og brugeren lades i tvivl om, hvorvidt de omtalte oversættelser faktisk udgør den samlede bestand af danske koranoversættelser. Den største mangel her er dog, at brugeren ikke bliver synderligt klog på de danske oversættelser, der nævnes. Dette er ikke alene uhensigtsmæssigt i forhold til værkets primære funktion (at yde hjælp ved vidensproblemer), men også overraskende, da GLI-forfatterne ellers ikke holder sig tilbage fra diskussioner: Mange af artiklerne (især dem, som handler om emner inden for religion(svidenskab), politik/samfund og historie/kulturhistorie) er ræsonnerende, diskuterende og analyserende på undertiden nærmest forbilledlig vis; der redegøres for forskellige standpunkter og oplyses om, hvor forskningen generelt står i den givne sag. Det kunne fx passende være blevet nævnt, at der til stadighed mangler en videnskabelig, historisk-kritisk, dvs. tekstkritisk, oversættelse af Koranen på dansk udarbejdet efter alle kunstens regler; en udgave af en sådan slags, som J.-A. P. Herbener igennem mange år har agiteret for skulle tilvejebringes for Biblens vedkommende på dansk (jf. fx Herbener 1999a; 1999b; 2001; 2002; 2004; 2006). Det kunne passende være blevet problematiseret, at den nye danske koranoversættelse (Wulff 2006) ikke er forsynet med en eneste fodnote eller slutnote; stort set ikke med en eneste kommentar af tekstkritisk relevans (herunder udredning af kildegrundlagsproblematik, diskussion af læsemåder m.m.) – men i øvrigt heller ikke med andre slags kommentarer, ses et øjeblik bort fra den korte indledning. Det burde med andre ord være blevet påpeget, at den nye danske koranoversættelse nærmest er fænomenalt uvidenskabelig set ud fra et tekstkritisk standpunkt.

Underligt er det også, at der ikke gives en gennemgang af de vigtigste, dvs. historisk mest betydningsfulde, koranoversættelser gennem

tiderne. Der findes rigtignok ingen islamisk pendant til Vulgata og Septuaginta, men relevant for en dansk bruger havde det vel alligevel været med oplysninger om de europæiske oversættelser fra middelalderen og op til nyere tid, om den europæiske koranoversættelses-tradition – eller i det mindste med oplysninger om de tidligste oversættelser. Hvornår oversættes Koranen for første gang? Ingen af disse spørgsmål søges besvaret i GLI. Nærmest som ved et tilfælde oplyser artiklen **Luther, Martin**, at denne foranledigede en tysk oversættelse på baggrund af en latinsk udgave. Hvilken tysk oversættelse og hvilken latinsk udgave er der her tale om? Hvorfor overhovedet nævne disse ting, hvis de ikke udspecificeres?

Et helt andet men bestemt ikke mindre vigtigt aspekt er, at det strider imod den videnskabelighed og ambition, der ellers lægges for dagen i GLI, at det intetsteds oplyses, hvilken koranudgave GLI er baseret på.

Også litteraturhistorien er tilsyneladende mangelfuldt behandlet. I hvert fald findes hverken ”førislamisk litteratur”, ”islamisk litteratur” eller ”litteratur” i lemmaposition (selvsagt heller ikke som inverterede lemmaformer). Forskningen og ikke mindst samfundet er vel i dag mest interesseret i den moderne litteratur, hvilket i arabisksproget sammenhæng vil sige litteraturen fra og med det 20. århundrede.² Men findes der ingen islamisk litteratur? Og er det ikke relevant i et værk som GLI tilmed at behandle den førislamiske litteratur med henblik på at klarlægge dens betydning for islam? En enkelt artikel med indgangsordet **Digter**, som i øvrigt mest handler om profeten Muhammed som digter, råder ikke bod på sagen; tværtimod bekræfter og understreger den emnets vigtighed og relevans med de yderst sparsomme oplysninger, den giver dels om islamisk digtning, dels om digtningens status i Muhammeds tid og dels om førislamisk litteratur.

Set bort fra disse betydelige mangler, som stort set uden undtagelse alle vedrører tekstkritikkens domæne, er der kun positive ting at sige om indholdet. GLI bringer forholdsvis lange og informationstunge artikler med henblik på at imødekomme et seriøst og interesseret publikum (om målgruppen jf. længere nede i nærværende anmeldelse). Særligt når det gælder emner inden for religion(svidenskab), politik/samfund og historie/kulturhistorie, står GLI stærkt; det indeholder et væld af artikler

² Således er fx *Naqd* – det p.t. eneste danskproducerede (i øvrigt principielt nordisk- men mestendels dog dansksprogede) tidsskrift om Mellemøstens litteratur – kun interesseret i bidrag, der omhandler den moderne mellemøstlige litteratur (jf. de redaktionelle retningslinjer i fx *Naqd* 7, s. 101); af og til bringes der også artikler om ældre litteratur, men under den præmis at den ældre litteratur er indsat i en moderne kontekst (jf. sammesteds).

inden for disse emner og giver kyndig, udførlig og pålidelig information. Enkelte steder må man dog undre sig: Hvorfor kan der fx ikke slås op under ”ytringsfrihed”? Og hvorfor findes der i artiklen **Demokrati og islam** ikke en eneste bemærkning om, at demokrati, i hvert fald som vi kender det i Vesten, stort set ikke praktiseres nogetsteds i den muslimske del af verden?

Det er optimerende for tilgangsstrukturen, at artiklerne ofte er delt op i flere enheder indledt med små mellemrubrikker (uden linjemellemrum) sat med kapitæler i ikke-fed skrift. Uheldigt er det dog, at denne praksis ikke opretholdes konsekvent. For blot at nævne nogle få eksempler: Artiklerne **Historieskrivning** og **Homoseksualitet**, som forløber over hhv. fem og tre spalter, bliver således ikke opdelt, mens artiklen **Iblīs**, som forløber over fire spalter, bliver opdelt i hele tre dele: (1) IBLIS OG HANS FORTOLKNING, (2) IBLIS I MYSTIKKEN og (3) IBLIS I 1900-TALLET. Artiklen **Efterlivsforestillinger**, som forløber over hele seks spalter, får kun én mellemrubrik (DOMMEDAG, PARADIS OG HELVEDE). Et andet problem med mellemrubrikkerne er, at de er vanskelige at få øje på i den tættrykte, lidet luftige tekst. Da strukturindikatoren ’fed type’ imidlertid er optaget (lemmata er sat med fede typer), kunne GLI-forfatterne foruden brugen af kapitæler have brugt en bullet som indledende markør til mellemrubrikkerne.

Et andet problematisk aspekt, som hænger sammen med det netop nævnte, er, at emnebehandlingen i de enkelte artikler – særligt mht. omfang og detaljerighed eller dybde – undertiden er for uensartet. Således er fx den del af artiklen **Koranen**, der indledes med mellemrubrikken INDFLYDELSER, ikke alene alt for kort sammenlignet med artiklens andre dele, men den slutter nærmest med en cliffhanger:

Koranen står dog langt fra kun i forhold til en bibelsk litteratur og et bibelsk miljø, men udsprang også af, og forholder sig til, en rodfæstet polyteistisk arabisk kultur. [GLI, s. 156–157]

Det er en leksikografisk uskik, at der gennemgående benyttes stort begyndelsesbogstav i opslagsordene (jf. hertil bl.a. Pálfi 2008:46, Pálfi/Tønnesen 2007:309–310 og Pálfi/Vesterdahl 2008:68). Selvom GLI er beregnet til brug ved vidensstilegnelse og derfor ikke konceptuelt behøver at tage højde for den kommunikativt orienterede brugersituation ’tekstproduktion’, er det uhensigtsmæssigt med den misvisende ortografi: Den kunne jo lige så godt have været undgået. Der findes ord i lemmaposition, om hvis stavning mange selv nok så sikre sprogbrugere kan komme i tvivl. Hedder det fx (1) ”Koranoversættelser”, (2) ”Koranoversættelser”, (3) ”koranoversættelser” eller (4) ”koran-oversættelser”?

Én ting er, at brugeren ikke med sikkerhed kan søge information om dette i GLI, en anden ting er, at en lemfældig retskrivningspraksis i forhold til begyndelsesbogstaver i den sprogbevidste brugers øjne sætter spørgsmålstejn ved ortografien i værket i det hele taget. Den mest korrekte form på dansk er nok ”koranoversættelse” (med lille begyndelsesbogstav og uden brug af bindestreg), ligesom det hedder ”bibeloversættelse”. Men der er rigtignok usikkerhed på grund af ordet *korans* status – er det et egennavn eller et fællesnavn? *Retskrivningsordbogens* (3. udg., 4. oplag, 2005) opslag på *koran* og § 12.10b giver ikke et entydigt svar vedr. ”koranoversættelse”, selvom anbefalingen går i retning af lille begyndelsesbogstav. GLI burde have gjort det muligt for brugeren direkte at udlede denne information af lemmaformen. Selv om GLI ikke *skal* fungere som en retskrivningsordbog, betyder det ikke, at det ikke også *kan* fungere som en sådan, eller at det slet ikke skal bekymre sig om retskrivning.

Målgruppeafgrænsningen i GLI affærdiges med en kort bemærkning i slutningen af forordet:

Det er redaktionens håb at der med dette leksikon etableres et dansk standardværk, der formidler overblik og indsigt til et alment interesseret publikum såvel som til fagfolk.

Leksikografisk set er ’alle, der interesserer sig’ en problematisk størrelse. Ordbøger og leksika kan ikke konciperes til alle og til alle formål inden for et bestemt vidensområde, in casu islam hhv. islamforskning, men netop kun til bestemte brugergrupper og til dækning af bestemte brugerbehov, jf. fx Pálfi et al. (2008):

Den manglende brugerkalibrering betyder, at datatilpasningsdimensionen kompromitteres: Hvordan kan datatilgang tilpasses, når tilgangsbehovene ikke ekspliciteres?

GLI er efter nærværende anmelders vurdering bedst egnet til den skolede bruger (semifagfolk generelt). Mere præcist kan der peges på følgende fire grupper af brugere: (1) studerende på nærorientalske studier, Mellemøsten-studier, arabistik, semitistik og lignende fag; (2) de af disse fags fagfolk, der ikke er islamekspertter; (3) fagfolk fra nabovidenskaberne; (4) den meget engagerede og interesserede lægmand. Det er tvivlsomt, om islameksperten kan få megen nytte af bogen, særligt når det skal være i forskningsøjemed – bl.a. fordi der stort set ikke angives en eneste kilde nogetsteds, og i det hele taget fordi hele kildegrundlagsproblematikken ignoreres fuldstændigt (jf. de respektive

afsnit om tekstkritik foroven). De ovenfor nævnte fire brugergrupper (særligt gruppe 1 og 4) vil imidlertid i GLI finde et aldeles brugbart værktøj til informationssøgning eller mere præcist til hjælp ved vidensproblemer i forbindelse med islam.

Kun er det uheldigt, at værket afspejler sin tid mere, end godt er. Den kraftige insisteren på aspekter, som i nutiden nyder megen interesse i almenheden (religion, politik/samfund og historie/kulturhistorie) modsvarer af en nærmest demonstrativt manglende interesse for traditionel filologisk lærdom gør, at GLI ikke kan kaldes for et mesterværk, om end det havde været tæt på, havde værket også filologisk været solidt. Men det er et ambitiøst, generøst, omhyggeligt, pålideligt og fagligt stærkt leksikon, som dog burde korrekturlæses til næste udgave/oplag. Det hører efter nærværende anmelders vurdering ikke alene til i den bedre ende af Gads leksikonrække, se bl.a. Pálfi/Tønnesen (2007) om Rasmussen et al. (2005) og Pálfi/Vesterdahl (2007) om Bekker-Nielsen et al. (2006), men tilmed blandt de bedste fagleksika i dagens Danmark.

Hvad angår formen, dvs. værkets opsætning og udseende i det hele taget, er GLI meget vellykket. Forlag, redaktion og hvem der ellers måtte have skylden derfor, fortjener stor ros og tak. GLI fremtræder med en langt større elegance end fx Rasmussen et al. (2005). Det finere skriftsnit, den lidt mindre skriftstørrelse, skydningen, tætheden (dog uden at linjeafstanden bliver for smal) og sideopsætningen i det hele taget³ og ikke mindst omslaget, som bryder med det omslagslayout, mange af de øvrige leksika fra Gads Forlag de seneste mange år har været bygget op efter, bidrager alt sammen til, at GLI ganske enkelt fremtræder som et ualmindeligt flot bogværk.

3. Bibliografi

3.1. Ordbøger/leksika

Bekker-Nielsen, Tønnes/Bernard Eric Jensen/Nils Arne Sørensen/Paul Ulf-Møller 2006: *Gads Historieleksikon*. 3. udgave, 1. oplag. København: Gad.

Bæk Simonsen, Jørgen 1994: *Politikens Islamleksikon*. København: Politiken. (2. udgave 2001).

Rasmussen, Henrik (red.)/Kamilla Hygum Jakobsen/Jeanne Berman 2005: *Gads Litteraturlleksikon*. 2. udgave, 1. oplag. København: Gad.

³ Se fx Pálfi/Lindholm (2006:327) om den alt for luftige opsætning i Stefánsson (2005).

Stefánsson, Finn 2005: *Gyldendals leksikon om nordisk mytologi*. 1. udgave, 1. oplag. København: Gyldendal.

3.2. Anden litteratur

- Bergenholtz, Henning/Vibeke Vrang 2004: Ny dansk ordbog i seks bind for sekretærer og forskere. I: *LexicoNordica* 11, 165–189.
- Bergenholtz, Henning/Vibeke Vrang 2005: Den Danske Ordbog bind 2 (E–H) og 3 (I–L) – en ordbog for folket eller for akademikere? I: *LexicoNordica* 12, 169–187.
- Bergenholtz, Henning/Vibeke Vrang 2006: Den Danske Ordbog: en ordbog for lingvister! I: *LexicoNordica* 13, 185–196.
- Herbener, Jens-André P. (red.) 2001: *Ny bibeloversættelse – på videnskabeligt grundlag. Introduktion*. København: C.A. Reitzel.
- Herbener, Jens-André P. 1999a: Kirkelig versus videnskabelig bibeloversættelse: En kommentar til Thomas L. Thompson. I: *Chaos. Dansk-norsk tidsskrift for religionshistoriske studier* 31, 171–176.
- Herbener, Jens-André P. 1999b: Retningslinjer for en ny, videnskabelig oversættelse af Den hebraiske Bibel. I: *Chaos. Dansk-norsk tidsskrift for religionshistoriske studier* 32, 135–137.
- Herbener, Jens-André P. 2002: Det Hebraiske Bibeloversættelsesprojekt: Formål, metodologi og hermeneutik. I: *Religionsvidenskabeligt Tidsskrift* 41, 77–87.
- Herbener, Jens-André P. 2004: *Bibeloversættelse mellem konfession og videnskab. Et bidrag til en religionshistorisk vurdering af Bent Melchiorss oversættelse af de fem Mosebøger fra 1977–87, den autoriserede bibeloversættelse fra 1992 og Ny bibeloversættelse – på videnskabeligt grundlag fra 2001*. København: C.A. Reitzel.
- Herbener, Jens-André P. 2006: *Teologi og Magt*. København: C.A. Reitzel.
- Luxenberg, Christoph 2000: *Die Syro-aramäische Lesart des Koran : Ein Beitrag zur Entschlüsselung der Koransprache*. [Uden sted:] Das Arabische Buch.
- Pálfi, Loránd-Levente 2008: Niels Dalgaard's Guide til fantastisk litteratur i leksikografisk perspektiv – eller den kulørte leksikografis skyggetilværelse. I: *Proxima* 87, 35–49.
- Pálfi, Loránd-Levente/Anders Tønnesen 2007: Et nyt litteraturleksikon. I: *LexicoNordica* 14, 293–316.
- Pálfi, Loránd-Levente/Johnny Lindholm 2006: Et nyt leksikon om nordisk mytologi. I: *LexicoNordica* 13, 325–339.

- Pálfi, Loránd-Levente/Patrick Leroyer/Adam Wagner/Spiros Divaris Vesterdahl 2008: Skomager, bliv ved din læst! Om politologiske leksika, politik i leksika og leksikografiske værktøjer. I: *Lexico-Nordica* 15, 291–300.
- Pálfi, Loránd-Levente/Spiros Divaris Vesterdahl 2007: [Anmeldelse af] Tønnes Bekker-Nielsen, Bernard Eric Jensen, Nils Arne Sørensen, Paul Ulf-Møller: Gads Historieleksikon. 3. udgave, 1. oplag. København: Gad 2006. I: *Noter* 173, 60–61.
- Pálfi, Loránd-Levente/Spiros Divaris Vesterdahl 2008: [Anmeldelse af] Janne Lyngaa (red.) & Birgit Bidstrup Jørgensen (red.): Sygeplejeleksikon. 1. udgave, 1. oplag. København: Munksgaard Danmark 2007. I: *Klinisk Sygepleje*, årg. 22, nr. 3, 67–69.
- Schütte, Gudmund 1926: *Vor Folkegruppe, Gottjod: De gotiske, tyske, nederlandske, angelsaxiske, frisiske og nordiske Stammer i etnologisk Fremstilling, Bd. 1*. København [: Uden forlag].
- Wulff, Ellen 2006: *Koranen i ny dansk oversættelse*. København: Vandkunsten.

Loránd-Levente Pálfi
Center for Leksikografi
Handelshøjskolen, Aarhus Universitet
Fuglesangs Allé 4
DK-8210 Aarhus V
llp@asb.dk